NEDERLANDSCHE STEMMEN

OVER

GODSDIENST, STAAT-, GESCHIED- EN LETTERKUNDE.

Gelijk er geschreven is: Ik hebbe geloofd, daarom heb ik gesproken, zoo gelooven wij ook, daarom spreken wij ook.
2 Cor. IV: 13.

VOORREDE.

Terwijl wij tot Nederlanders over Nederlandſche aangelegenheden wenſchen te ſpreken, en daarmede met dit blad een begin maken, berust in de eerſte plaats op ons de verpligting, juist en kennelijk datgene te omſchrijven, wat wij bij uitnemendheid *Nederlandsch* meenen te mogen noemen. Wij leven toch in eenen tijd, waarin de beteekenis der woorden vaak onzeker en onbeſtemd is, en wie zich voor misverſtand wachten wil, behoort thans vooral bepaald en duidelijk uit te drukken, niet ſlechts oppervlakkig aan te wijzen, welke zijne meening is.

Vóór alles wenſchen wij dan door *Nederlandſche aangelegenheden* verſtaan te hebben, alles wat de eer en belijdenis van onzen Heer en Zaligmaker, vooral in of met betrekking tot ons Vaderland aangaat. — Immers wij verlangen niets anders te weten, voor ons noch voor onze landgenooten, dan Jezus Christus en dien gekruist. Zijn Woord en Evangelie ſchamen wij ons niet, maar ſtellen het in alles op den voorgrond. De zaak van Christus is daarom bijzonder die van Nederland, omdat door Hem dat vaderland eenmaal als uit niet tot een toonbeeld van ſchaarsgekende heerlijkheid te voorſchijn trad, en nog op dit oogenblik aan dat van ouds gezegende plekje gronds genade voor genade geſchonken wordt. Zijne eere te zoeken bij alles wat wij alleen in zijne kracht wenſchen te ſchrijven, behoort alzoo ons hartelijk, vrijmoedig beleden en nimmer verloochend doel te zijn.

Zoo éénig intusſchen de bron is waaruit wij verlangen te putten, zoo wijd uitgeſtrekt is het veld, dat wij onder 's Heeren zegen daardoor wenſchen beſproeid te zien. Al wat waarachtig, eerlijk, regtvaardig, rein of lieſelijk is, zoo daar eenige deugd en zoo daar eenige lof is, ontvangt deszelfs waarachtig beſtaan alleen van Hem, in wien alle de volheid is. Dat alles, één in oorſprong, één in wezen, kan echter bij de beſchouwing in verſchillende afdeelingen onderſcheiden worden. Reeds het opſchrift van dit blad wijst de hoofden aan, onder welke de hier te behandelen onderwerpen zullen kunnen gebragt worden. Aan de *Godsdienst*, waaronder wij alles begrijpen, wat tot het in- en uitwendige leven van den Christen behoort, en alzoo eerst en bovenal de kennis van God in Christus uit het algenoegzame woord der Heilige Schriften tot in de bijzonderheden van eene beſtemde Godsdienstleer, zullen deze bladen bij voorkeur gewijd zijn. Door *Staatkunde* verſtaan wij niet alleen, en zelfs niet in de eerſte plaats, de dusgenaamde wetenſchap derzelve als zoodanig, maar eerder de beſchouwing van het algemeen belang van Staten en Natiën, bijzonder wederom van de Nederlandſche, en van alles wat tot derzelver openbare aangelegenheden behoort. De *Geſchiedenis*, getrouwe getuige der waarheid, en die het gebrek aan voldoende ervaring veelzins te gemoet komt, zal in deze bladen daarom vooral

348516

eene ruime plaats beflaan, dewijl zij, zoo wel ten aanzien van de Kerk van Christus, als ten opzigte van ons Vaderland, ons op het regte, echt Nederlandfche ftandpunt plaatst. Eindelijk, alle voorwerpen van menfchelijke kennis of vernuft, onderworpen aan en begrepen onder de wijsheid die van boven is, mogen, wanneer tijd of gelegenheid zich daartoe aanbiedt, niet worden voorbijgegaan door hen, die als Nederlanders, als Nederlandfche Christenen, eene ftem wenfchen te doen hooren.

Moeijelijk en gewigtig, wij ontveinzen het ons niet, is de arbeid dien wij ons voorftellen; maar tevens zijn wij ten volle overtuigd, dat het pligt is, om nu of nooit in het belang der waarheid te fpreken. Wij leven in eene eeuw, waarin de meest openbare belijdenis van het geloof in Jezus Christus, altoos pligtmatig, meer dan ooit noodzakelijk geworden is. De omftandigheden des tijds zijn onzeker; de gedachten onzer tijdgenooten zijn meer dan ooit uit één loopende, onbeftemd en wankelende; velen zien, maar meestal te vergeefs, naar een vast fteunpunt uit. Wie dat door Gods genade gevonden heeft, wijze daarop zijne naasten als op het plegtanker van behoud; wie licht in de duisternis ziet, verkondige en verfpreide dat alomme, opdat het fchijne voor de menfchen tot verheerlijking van den Vader der lichten. Wanneer wij ons oog op hetgeen rondom ons op het groote tooneel der wereld, en meer bijzonder in ons Vaderland plaats grijpt, vestigen, dan zien wij in alles, wat van menfchen is, omkeering, verwarring en ontbinding, maar daaronder als verborgen, een vast, onwrikbaar, hecht zamenhangend geheel, de Kerk van Christus, ftaande gebleven. Stroomen ongeloofs en bijgeloofs konden dat op den Rotsfteen der eeuwen gebouwde huis niet ondermijnen. Overal, ook in ons Vaderland, verwekt en zendt de Heere op nieuw arbeiders in zijnen oogst. Als Christenen, als Nederlanders past het ons wel op het werk van boven, den tempelbouw van God zelven te wijzen, en, terwijl menfchen woelen en zich afmatten, op datgene, hetwelk de Allerhoogfte doet, opmerkzaam te maken. In ons Vaderland voor het minst zal die verkondiging niet zijn als een roepen in de woestijn, maar op gehoor en ingang bij velen mogen rekenen. Belangftelling in en eerbied voor de Waarheid wordt bij velen; oplettendheid bij anderen; openbaar aan den dag gelegde vijandschap bij de minsten waargenomen; terwijl de algeheele onverfchilligheid, meer te vreezen dan de onverdraagzaamheid zelve, niet meer zoo algemeen is als voor eenige jaren. Ten opzigte van de Godsdienst vooral, verheffen zich in Nederland veelvuldige ftemmen, die ieder den haar eigenen toon voeren. Hier zien wij Leeraren en Hoogleeraren, die vroeger zwegen, hunne gedachten bekend maken over vroomheid en regtzinnigheid; wij zien afwijkingen van eenmaal algemeen aangenomene waarheden bekend, maar verontfchuldigd van den eenen, met bewijzen geftaafd en in fterke kleuren ten toon gefteld van den anderen kant; wij zien eene trapsgewijze toenadering tot de waarheid, eene, voor het algemeen althans, gezegende uitwerking hebben, terwijl elders weder een openbare en onbewimpelde aanval ons de innerlijke zwakheid van hen, die de waarheid tegenftaan, ontdekt. Maar onder dat alles zien wij eene meer en meer zich ontwikkelende, waarlijk godsdienstige opwekking, die, hoewel volgens de profetiën verzeld moetende gaan van afwijkingen, zoowel ter regter- als ter flinkerhand, een krachtig bewijs oplevert, dat de Heer de zijnen leert, en dat Hij ook in dorre, lang verouderde gebeenten een jeugdig bloeijend leven kan wekken. Onder zulke omftandigheden mag het niet miskend worden, dat de gelegenheid om veel en herhaaldelijk, mits getrouw en opregt, te getuigen, dáár is. Eene deur is geopend, en wie zich daartoe geroepen voelt, make daarvan gebruik!

Ook de openbare aangelegenheden van ons land leveren, wanneer wij terug zien op het voorledene, en in het licht daarvan de toekomst te gemoet zien, een fchouwfpel op van toenemende verwarring, maar tevens van ontwikkeling. In het ftaatkundige is algemeene beginfelloosheid aan den eenen, verkondiging van vaste beginfelen door enkele bijzondere perfonen aan den anderen kant het kenmerk van onzen leeftijd. Vergeefs droomde men voor weinige jaren van toenemende ftaatkundige verlichting, gebouwd op een denkbeeldig ftelfel van volksoppermagt, van een maatfchappelijk verdrag, van onfeilbaarheid van conftitutionele waarborgen, en wat dies meer zij. De omftandigheden, die ons omringen, openden veler oogen om te zien, dat men op eenen zandgrond gebouwd had. Reeds deinst men terug voor de gevolgen en beeft voor de toekomst. Vandaar zoo de welmeenende Christen gelegener plaats dan immer vindt om het oog van vele misleiden op het vaste fundament zijner hoop voor tijd en eeuwigheid te vestigen. Vandaar zoo ook in deze duistere

nacht het licht van boven geopenbaard wordt, en zoo in de plaats van verbetering en voortgang van menſchelijke beſchaving, integendeel ontwikkeling en bevestiging van datgene, hetwelk van God is, vooral in ons nog zoo bevoorregte Nederland, aanſchouwbaar begint te worden. Klein van omkreits, zwak van krachten, is deszelfs belang, en miſſchien zelfs zijn beſtaan, in ſtrijd met hetgeen de groote Europeſche Mogendheden hun belang meenen te moeten noemen. Gedurende de laatſte jaren ſtreed ons Vaderland beurtelings in het veld tegen oproer of vreemd geweld, in de kabinetten tegen den afgod dezer dagen, het heerschende egoïsmus, en bleef door Gods goedertierenheid van binnen kalm, rustig en lijdzaam, te midden van drukkende omſtandigheden. Nederland deelde tot op dit oogenblik niet in den raad zijner tegenſtanders en onderdrukkers, en zoo groot en gewigtig die bewaring Gods is, zoo onmiskenbaar is tevens zijne hand in de bestiering en de verlevendiging van echt Nederlandsche gevoelens. De harten van onze landgenooten, vooral die van den van ouds gezegenden middenſtand, zijn met dankbaarheid vervuld voor hetgeen hun beminde Koning onder zulke omſtandigheden voor en met hen leed en deed; zij leerden wederom kennen wat het zeggen wil, in zijnen Vorst eenen ſtandvastigen beſchermer te bezitten. De naam van Oranje is ſteeds Nederlands roem en behoud als weleer; en het dadelijk belang van de Natie is minder dan ooit van het zijne afgeſcheiden. Ook in de hoogere ſtanden bekleedt zelfs die gehechtheid bij velen de plaats van een beſtemd ſtaatkundig beginſel, of is daaraan naauw en innig verbonden. Vandaar zoo reeds voor weinige jaren onder onze voorgangers op de baan die wij intreden de ſchrijver of ſchrijvers der *Nederlandſche Gedachten*, in het ſtaatkundige vooral, krachtiger dan ooit te voren geſchied was, tegenover oproer, geweld en ontbinding, vaste, behoudende beginſelen verkondigden. Door velen miskend, wegens hunnen ſchrijftrant weinig gelezen bij den middenſtand, vond hun arbeid ſlechts bij enkelen uit de meer geletterden ingang; maar dezen erkenden dan ook daarin veel op echt Nederlandſche wijze gedacht, veel ter eere Gods geſchreven, en overal de vruchten van christelijk geloof en vaderlandsliefde. De tijd is dáár, ten gevolge van de leidingen Gods met ons Vaderland, om deze en diergelijke gedachten, welligt meer ontwikkeld en algemeener toegepast, met luide en hoorbare ſtemmen te verkondigen, en dat niet alleen ten opzigte van de openbare, maar ook van meer bijzondere aangelegenheden, dat is, ten opzigte van alles, wat Christelijk-Nederlandsch zijn kan, en zoodanig, wil de Algoede ons Vaderland ſparen, op nieuw worden moet.

In het verkiezen van den vorm van een *Weekblad* worden wij door de zucht geleid, om niet te veel op eens, maar met aanhoudendheid te kunnen ſpreken, en een nuttig gebruik te maken van dit zoo vaak misbruikte middel van openbaarmaking. De buitenſporigheden der periodieke drukpers zijn ons evenmin als de nuttige vruchten van dezelve onbekend, maar zoo afval en goddeloosheid zich daardoor voortplant, het goede zaad kan en mag daardoor niet minder in onze dagen verſpreid worden. Het ſpreekgeſtoelte van de oudheid is verdwenen om voor vlugſchriften en dagbladen, nieuwe tolken van hetgeen men uit de volheid des harten tot het algemeen wenscht te spreken, plaats te maken, maar deze nieuwe wijze van mededeeling late men dan ook niet bij uitſluiting aan de vijanden der waarheid over. Niet alleen in boekdeelen, maar ook in enkele blaadjes kunnen belangrijke waarheden vervat zijn. Oppervlakkigheid vindt men overal, niet alleen in geſchriften van den dag, maar ook in grootere werken, omdat niet de omvang, maar de kern en inhoud, niet veelheid en omslagtigheid, maar keur en volheid van zaken het kenmerk van grondigheid oplevert. Men verwachte echter in dit blad niet zoo zeer eene doorwrochte bearbeiding der aan te voeren punten, als wel beginſelen en aanwijzingen, ſlechts in zooverre ontwikkeld, als de vorm dezes arbeids dat medebrengt.

Wij maakten ſtraks van eene beſtemde godsdienstleer, uit Gods Woord afgeleid, gewag. Wij vinden die in de geloofswaarheden, die wij overeenkomstig de leer onzer Gereformeerde, dat is oud-Vaderlandſche Kerk, en dus met geheel het oude Nederland belijden. 's Menſchen volkomen en algeheel bederf; de eenig- en algenoegzaamheid van Christus en de geregtigheid in Zijn verzoenend bloed en verdienſte; Gods vrijmagtige en ſouvereine genade, zijn daarvan de onderſcheidende kenmerken. Op deze alleen-behoudende gronden voort te gaan, niet ſtil te ſtaan, is met zulke beginſelen beſtaanbaar niet alleen, maar eenig en alleen daarmede conſequent. Ook bij verſchil van meening omtrent hetgene op het waarachtige fundament, Christus en dien gekruist, moet worden gebouwd, reiken wij ieder opregt belijder van dezen onzen eeuwig gezegenden Koning en Heer de

hand, en wenfchen fteeds even verwijderd te blijven van levenlooze en bloot leerftellige regtzinnigheid, als van even geestelooze dweeperij.

Ziet daar onze godsdienftige belijdenis; onze ftaatkundige is daarin reeds eenigermate begrepen. Zonder te zijn hetgeen men uitfluitend monarchaal noemt, zijn en blijven wij Oranje- en Koningsgezind, en zien in onzen éénhoofdigen regeringsvorm een duidelijk teeken en bewijs van de befcherming en bewaring Gods; wij zien daarin een gezag, waaraan wij niet alleen als Christenen onderworpen wenfchen te zijn, maar waaraan wij ook uit gevoel van behoefte en uit overtuiging van deszelfs heilrijken oorfprong en heilzamen invloed in onze dagen, van harte gehecht en verkleefd zijn. Onder dat alles wenfchen wij de waarheid die van boven is immer getrouw te blijven, zonder ooit bij menfchen, wie zij ook zijn, gunst te bejagen. Evenmin wenfchen wij aan eenige begeerte tot tegenfpraak den teugel te vieren, of tegenwerking te verwekken.

Zoo vrijmoedig als wij deze belijdenis doen, zoo blijmoedig en vertrouwende beginnen wij ons werk met het oog op Hem, die magtig is meer dan overvloedig te doen boven al dat wij bidden of denken. De waarheid in de liefde wenfchende te betrachten, verlangen wij die wijsheid na te jagen, welke ten eerfte zuiver, daarna vreedzaam is. IJdele twistvragen en woordenftrijd, met de hoogere waarheden niet in verband ftaande, zal door ons zorgelijk vermeden worden; maar dáár, waar wederlegging van hetgeen tegen de gezonde leer gefchreven wordt, noodzakelijk is, wenfchen wij voor vreesachtigheid bewaard en door den Geest der kracht, der liefde en der gematigdheid geleid te worden.

Meer dan eenerlei ftem zullen wij doen hooren, maar zoo, dat zij te zamen, zoo als wij hopen en vertrouwen, een vereenigd akkoord zullen vormen, waarvan overeenftemming en verfcheidenheid tevens het kenmerk zal zijn. Onderfcheidene toonen, maar tezamenfmeltende tot één geheel; verfcheidene pijlen, maar in éénen bundel vereenigd, en beftemd tot hetzelfde doel; zietdaar het werk, zoo als wij het ons voorftellen.

Het is dezelfde Geest die ons, zoo als wij vertrouwen, vereenigde, en die in verfcheidene vormen, naarmate de Heer het eenen iegelijken onzer gaf, spreken zal. Die Geest des geloofs geeft ons moed en zal ons krachten geven. Die onderfteune ons in onze zwakheid en beware ons bij het toebetrouwde pand! Die blijve ons bij, wanneer Gods zegen bekroonen zal hetgeen in afhankelijkheid van Hem ondernomen werd, en doe ons fteeds de eere geven aan Hem, die, terwijl hij die plant en die nat maakt *niets* is, alléén den wasdom geeft; die *het vaste fundament gelegd heeft, buiten hetwelk niemand een ander leggen kan*, hetwelk is JEZUS CHRISTUS!

AMSTERDAM, 1 Mei 1834.

Prospectus.

Dit Weekblad wordt uitgegeven bij G. VAN PEURSEM, Boekhandelaar te Amfterdam, in de nieuwe Spiegelftraat bij de Kerkftraat, bij wien ook brieven en pakjes *voor de Redactie*, mits kosteloos, ontvangen worden.

Het tweede Nummer wordt op gelijke wijze als dit eerste, algemeen verzonden in de volgende week. Het derde zal alleen aan de Inteekenaren worden gezonden.

Men teekent in voor drie maanden, dat is, twaalf Nummers, beurtelings van een half en van een geheel vel druks, tegen den prijs van *f* 2:50. — Met de post verzonden wordende, betaalt men voor de twaalf Nummers 24 centen bovendien voor het frankeeren.

De opgave voor de Inteekening wordt ontvangen bij den Uitgever, en voorts bij de onderstaande Boekhandelaars:

J. B. VAN LOCHEM	te	Haarlem.
HERDINGH	»	Leyden.
THIERRY en MENSING	»	's Hage.
VAN GOLVERDINGE	»	»
DE ROOY	»	Delft.
Wed. VAN DER MEER en VERBRUGGE	»	Rotterdam.
MUNNIK en WYNANDS	»	Schiedam.
G. VAN DER WEYDE	»	Maassluis.
BLUSSÉ en VAN BRAAM	»	Dordrecht.
VAN DER WAL	»	Gorinchem.
TERVEEN en STRAMROOD	»	Utrecht.
BLANKENBURG	»	Amersfoort.
VAN BENTHEM	»	Middelburg.
MESDAGH	»	Vlissingen.
KLEUWENS	»	ter Goes.
PALIER	»	's Hertogenbosch.
STERK	»	Breda.
MULLER en C°.	»	Arnhem.
J. F. THIEME	»	Nijmegen.
WANSLEVEN	»	Zutphen.
VAN WERMESKERKE	»	Tiel.
BOELENS	»	Zwol.
SIGTENHORST	»	Deventer.
VAN GORKUM	»	Assen.
SURINGAR	»	Leeuwarden.
IJPMA	»	Franeker.
DE RUJTER	»	Harlingen.
HOLTKAMP	»	Sneek.
OOMKENS	»	Groningen.

TE AMSTERDAM, BIJ G. VAN PEURSEM, IN DE NIEUWE SPIEGELSTRAAT BIJ DE KERKSTRAAT.